

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს  
სკოპინგის დასკვნა #45

18.04.2019

**საერთო მონაცემები:**

**საქმიანობის დასახელება:** დაბა აბასთუმნის საკანალიზაციო სისტემის და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა და ექსპლუატაცია

**საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი:** „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“ (ქ. თბილისი, ვაჟა-ფშაველას გამ. N76);

**საქმიანობის განხორციელების ადგილი:** დაბა აბასთუმანი და მიმდებარე ტერიტორია

**განაცხადის შემოსვლის თარიღი:** 05.03.2019

**მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენლის შესახებ:** „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“

**ძირითადი საპროექტო მონაცემები**

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ მიერ წარმოდგენილია ადიგენის მუნიციპალიტეტში, დაბა აბასთუმნის საკანალიზაციო სისტემის და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანია“ გეგმავს საკანალიზაციო ქსელის, მაგისტრალური კოლექტორისა და ჩამდინარე წყლების ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობასა და ექსპლუატაციას, რომლის საპროექტო წარმადობა იქნება: 3949 მ<sup>3</sup>/დღ, რაც გათვლილია 15 000 ადამიანზე.

საკანალიზაციო სისტემისა და ჩამდინარე წყლის მომსახურების არეალი დაბა აბასთუმნის გარდა, მოიცავს სანატორიუმი ალობილის და არაზინდოს დასახლებებს, ასტროფიზიკურ ობსერვატორიას და მის მიმდებარედ არსებულ სასტუმრო კომპლექსებს.

**პროექტის მიხედვით დაგეგმილია:**

- **საკანალიზაციო კოლექტორის და ქსელის მოწყობა** - კოლექტორი გაყვანილი იქნება Ø160÷300 დიამეტრის მქონე მილებით. საკანალიზაციო ქსელის მილსადენის საპროექტო სიგრძეა დაახლოებით 15 კმ. ახალი მილები ძირითადად განთავსდება არსებული მილების ადგილას. დაბა აბასთუმნის და მიმდებარე დასახლებების საკანალიზაციო ჩამდინარე წყლები მაგისტრალური კოლექტორის საშუალებით მოხვდება გამწმენდ ნაგებობაში.

- ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა - გამწმენდი ნაგებობის განთავსება დაგეგმილია 3000 მ<sup>2</sup> ფართობის მქონე ტერიტორიაზე, რომლის GPS კოორდინატებია: X - 320393.9 Y - 4621389.0; X - 320429.7 Y - 4621393.9; X - 320405.3 Y - 4621315.3; X - 320463.0 Y - 4621326.0. აღნიშნული ტერიტორია წარმოადგენს სახელმწიფო ტყის ფონდს. საქმიანობის განხორციელება მოხდება შესაბამისი ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან შეთანხმების საფუძველზე. საპროექტო ტერიტორია დაფარულია ბალახოვანი და ბუჩქოვანი მცენარეებით, ტერიტორიის მომიჯნავედ წარმოდგენილია წიწვოვანი მცენარეები, რომელიც არ ხვდება ზემოქმედების არეალში. გამწმენდი ნაგებობის განთავსების ადგილიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი დაშორებულია დაახლოებით 500 მეტრით.

გამწმენდ ნაგებობაში მოხვედრილი ჩამდინარე წყლები გადის წმენდის სხვადასხვა ეტაპს. საბოლოოდ გაწმენდილი ჩამდინარე წყლების ჩაშვება მოხდება მდ. ოცხეში. წყლის ჩაშვების წერტილის GPS კოორდინატებია: X - 320458.8 Y - 4621329.3 აღნიშნული ტერიტორია მდებარეობს დაბა აბასთუმნის ცენტრალური სავალი გზის მოპირდაპირედ, მდ. ოცხეს გვერდით. ტერიტორია გზის სავალ ნაწილთან დაკავშირებულია ხიდით, რომელიც ტექნიკური მონაცემებიდან გამომდინარე ვერ უზრუნველყოფს მშენებლობის პროცესში მძიმე ტექნიკის გადაადგილებას, შესაბამისად დაგეგმილია დროებითი გადასასვლელი ხიდის მოწყობა, რომლის სავარაუდო სიგრძე იქნება 4-5 მეტრამდე. ობიექტამდე მისასვლელი გზების ტექნიკური მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია და ახალი გზების მოწყობა არ არის დაგეგმილი. გამწმენდი ნაგებობის ტერიტორიის გარკვეული ნაწილის ზედაპირი მოშანდაკებული იქნება ბეტონის ფენით.

საქმიანობა ითვალისწინებს ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნას და დასაწყობებას. ნიადაგის მოხსნა მოხდება სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე, მოსამზადებელი სამუშაოების ეტაპზე და გამწმენდი ნაგებობის მოწყობის შემდეგ.

პროექტის მიხედვით დაგეგმილია სამშენებლო ბანაკის მოწყობა, რომლის ადგილმდებარეობას შეარჩევს სამშენებლო სამუშაოების განმახორციელებელი კონტრაქტორი. მშენებლობისთვის საჭირო ინერტული მასალების და შხა ბეტონის ხსნარის შემოტანა დაგეგმილია რაიონში მოქმედი ფიზიკური და იურიდიული პირების საწარმოებიდან. სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე საჭიროების შემთხვევაში შესაძლებელია მოეწყოს მცირე ზომის სამსხვრევ-დამხარისხებელი დანადგარი ან/და ბეტონის კვანძი.

საკანალიზაციო ქსელი თითქმის მთლიანად გაივლის არსებული გზების დერეფანში. დაგეგმილი გამწმენდი ნაგებობის ტერიტორია დაახლოებით 300 მეტრითაა დაშორებული ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკიდან, თუმცა არსებული ქსელის ნაწილი გადის სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტერიტორიაზე (საპროექტო მიწები განთავსდება ძველი, არსებული მიწების ადგილას, აღნიშნული საკითხი კომპანიის მიერ მშენებლობის დაწყებამდე შეთანხმებული იქნება სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან), ასევე საკანალიზაციო ქსელი კვეთს "ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ" (ბერნის)

კონვენციის შესაბამისად შექმნილ „ზურმუხტის ქსელის“ კანდიდატ უბანს – „ბორჯომ-ხარაგაული GE0000010“.

დაბა აბასთუმნის საჯარო სკოლის შენობაში 2019 წლის 1 აპრილს, აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით ჩატარდა სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა. საზოგადოების მხრიდან წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

#### **გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი**

- 1. გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
- 2. გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსი“-ს მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 3. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 4. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
  - პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები; საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები შესაბამისი დასაბუთებით, ასევე არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა;
  - საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის ტექნოლოგიური სქემა;
  - საკანალიზაციო სისტემისა და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის პროექტის აღწერა;
  - საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის სიმძლავრე და წარმადობა;
  - გამწმენდი ნაგებობის ბიორექტორის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (სიმძლავრე და პარამეტრები);
  - ჩამდინარე წყლების გაწმენდის პროცესის დეტალური აღწერა;
  - გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა;
  - რელიეფი (გეომორფოლოგია);
  - გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;

- სეისმური პირობები;
- ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
- საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები (საპროექტო ტერიტორიის სივრცეში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერა);
- საშიში გეოლოგიური პროცესების (არსებობის შემთხვევაში) შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- საპროექტო ტერიტორიაზე დამატებითი ინფრასტრუქტურული ობიექტების აღწერა;
- სახიდე გადასასვლელის ტექნიკური პარამეტრები, ნახაზები და ინფორმაცია ხიდის მოწყობის სამუშაოების შესახებ (შესასრულებელი სამუშაოების ვადების მითითებით), ასევე ხიდის მშენებლობით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება მდ. ოცხეს იქთიოფაუნაზე;
- წარმოქმნილი ლამის მართვის საკითხების (მათ შორის დასტაბილურება, შესქელება ტრანსპორტირება და გაუწყლოვანება);
- საპროექტო ტერიტორიაზე ლამის დროებითი დასაწყობების ტერიტორიის აღწერა;
- გამწმენდის ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი ჭარბი ლამის სათავსოს პარამეტრები;
- ფუჭი ქანების სანაყაროს ადგილის GPS კოორდინატები;
- არსებული მიწების შედგენილობა და დიამეტრი;
- ახალი მიწების შედგენილობა;
- აზბესტის მიწების ნარჩენების დეტალური მართვის საკითხები (ასეთის არსებობის შემთხვევაში);
- ინფორმაცია მდინარის გადაკვეთის წერტილების შესახებ (არსებობის შემთხვევაში) ტექნიკური გადაწყვეტით და კოორდინატების მითითებით;
- გამწმენდი ნაგებობის ტერიტორიის GIS კოორდინატები;
- საპროექტო ტერიტორიაზე დაგეგმილი სალექარების მოწყობის გეგმა, პარამეტრები და გაწმენდის ეფექტურობა.
- ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკის შესახებ (მოწყობის ადგილის კოორდინატების მითითებით);
- სამშენებლო ბანაკზე გამოყენებული წყლების მართვის საკითხები;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
- გამწმენდი ნაგებობის მოწყობის ტერიტორიის საკუთრების ან სარგებლობის დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- ვინაიდან საპროექტო მონაკვეთი კვეთს ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის საზღვრებს (4096.6 მეტრის მონაკვეთს), პროექტის განხორციელებისთვის სპეციალური დანიშნულებით ტყით სარგებლობის მინიჭების თაობაზე შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის დროს წარმოქმნილი ნარჩენებისა და მათი მართვის აღწერა;
- საპროექტო ტერიტორიაზე მისასვლელი გზების შესახებ ინფორმაცია;

**5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:**

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა.
- სუნის გავრცელებასთან დაკავშირებული ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება, საშიში გეოდინამიკური პროცესების განსაზღვრა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება გამწმენდი ნაგებობის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- ზემოქმედება ბორჯომ-ხარაგაულის დაცულ ტერიტორიაზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე;
- სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია (ფოტომასალასთან ერთად), უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე (განსაკუთრებული საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე) და ჰაბიტატებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებასა და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე.
- საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ მცენარეებზე და მათზე შესაძლო ზემოქმედება მცენარეთა სახეობების და რაოდენობის მითითებით.
- ზურმუხტის დამტკიცებულ საიტზე ზეგავლენის შეფასება ე.წ. მიზანშეწონილობის შეფასება, სადაც წარმოდგენილი იქნება ინფორმაცია იმ სახეობებსა და ჰაბიტატებზე შესაძლო ზემოქმედების და ამ ზემოქმედების თავიდან აცილების ქმედებების შესახებ, რომელთა დასაცავად შეიქმნა აღნიშნული დამტკიცებული საიტი (მიუხედავად იმისა, ამორიცხულია თუ არა საპროექტო დერეფანი სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიიდან). ამასთან, საჭიროების შემთხვევაში, კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით მომზადებული საკონსერვაციო გეგმის შემუშავება.
- ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი და ასახვა მონიტორინგის გეგმაში (კვლევის შედეგების საფუძველზე).

- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- წყლის გარემოზე ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- მიწის სამუშაოების ჩატარების პროცესში შესაძლო გამოვლენილი არქეოლოგიური ობიექტების დაზიანების პრევენციასთან დაკავშირებული ღონისძიებები;
- გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობისთვის შერჩეული ტერიტორია ექცევა კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების - ხიდი მდინარე ოცხეზე (12-13 ს.ს.) და სამონასტრო კომპლექსი (განვითარებული შუასაუკუნეები) - ვიზუალური დაცვის არეალში. მემკვიდრეობის ძეგლებსა და კულტურულ ფასეულობებზე (განსაკუთრებით ზემოაღნიშნულ კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე) პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედების გამოვლენა, აღწერა და შედეგების შესწავლა.
- საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების დეტალური გეგმა;
- საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზმ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- საკანალიზაციო სისტემისა და გამწმენდი ნაგებობის განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- საკანალიზაციო სისტემისა და საპროექტო გამწმენდი ნაგებობის გენ-გეგმა - ექსპლიკაციით;

### დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „საქართველოს გაერთიანებული წყალმომარაგების კომპანიის“ მიერ წარმოდგენილ დაბა აბასთუმნის საკანალიზაციო სისტემის და ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობის მშენებლობა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.